

DE KOUDE OORLOG (1945–1989)

Geschiedenis werkplaats Havo 3 paragraaf 4.2

Wat is de Koude Oorlog?

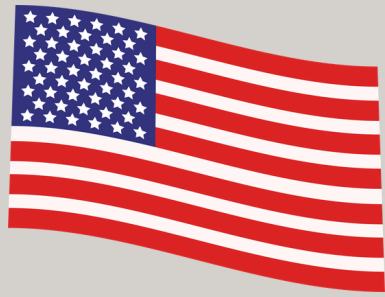
Een periode van spanningen tussen twee machtsblokken:

- het kapitalistische Westen onder leiding van de VS
- het communistische Oosten onder leiding van de Sovjet-Unie

Er was geen directe oorlog tussen deze supermachten, maar wel:

- dreiging
- wapenwedloop
- propaganda
- conflicten via andere landen

OORZAAK: TEGENSTELLING OOST – WEST

- democratie
- kapitalisme
- vrijheid van meningsuiting
- meerpartijstelsel

VS

- communisme
- dictatuur
- één partij
- staat bepaalt economie

Beide supermachten wilden hun ideologie wereldwijd verspreiden.

BLOKVORMING (KENMERKEND ASPECT)

Na de Tweede Wereldoorlog ontstonden twee vijandige machtsblokken:

Westblok

- onder leiding van de VS
- West-Europa
- kapitalistisch
- NAVO-lidstaten

Oostblok

- onder leiding van de Sovjet-Unie
- Oost-Europa
- communistische dictaturen
- Warschaupact-lidstaten

- **Baltische Staten:** opgenomen in de Sovjet-Unie
- **Polen, Tsjechoslowakije, Hongarije, Roemenië, Bulgarije:** communistische regimes

Berlijnse muur vs. IJzeren gordijn

IJzeren Gordijn

Verzamelnaam voor de streng bewaakte grens tussen Oost- en West-Europa.

Vanaf: ± 1946

Waar: Dwars door Europa

Bestond uit:

- prikkeldraad
- mijnevelden
- wachttorens
- grenshekken

Doel:

Voorkomen dat mensen uit communistische landen naar het Westen vluchtten.

Scheidde heel Europa in twee blokken

Duitsland (1949)

De Berlijnse Muur was een onderdeel van het IJzeren Gordijn, maar alleen in Berlijn.

Berlijnse muur (1961)

Een echte betonnen muur.

Vanaf: 1961

Waar: Berlijn

Doel:

Vlucht van Oost-Duitsers naar West-Duitsland stoppen.

Gevolg:

Groot symbool van de Koude Oorlog.

Val in 1989 → einde van de Koude Oorlog.

Containmentpolitiek (VS)

Containment was een brede strategie: economisch + militair.

Doel:

- Voorkomen dat het communisme zich verder verspreidde.

Middelen:

- Marshallhulp (vanaf 1948)
 - miljarden dollars voor economische hulp
 - direct gevolg: economisch herstel
 - indirect gevolg: minder steun voor communisme
- NAVO (1949)
 - militair bondgenootschap van VS, Canada en West-Europa
 - afspraak: aanval op één = aanval op allen

Tegenhanger:

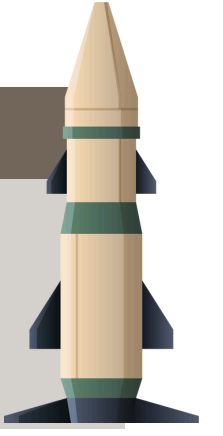
- Warschaupact (1955)
 - een militair bondgenootschap
 - tussen de Sovjet-Unie en Oostbloklanden
 - bedoeld als tegenhanger van de NAVO

Doel:

- militaire samenwerking
- controle houden over Oost-Europa
- verdediging tegen het Westen

DE KOUDE OORLOG (1945–1989)

Geschiedenis werkplaats Havo 3 paragraaf 4.2

Groeiende spanning (1949)

Oorzaken van angst in het Westen:

- Sovjet-Unie krijgt een atoombom
- Communisten grijpen de macht in China (Mao Zedong)

Gevolg:

- hogere militaire uitgaven
- begin van de kernwapenwedloop

Wapenwedloop

- Ontwikkeling van steeds krachtigere kernwapens
- Kernraketten konden elk doel bereiken
- Angst voor een atoomoorlog

Ontspanning (na 1953)

Na de dood van Stalin:

- Chroesjtsjov vermindert onderdrukking
- Idee van "vreedzaam naast elkaar bestaan"

Maar:

- kernwapens bleven bestaan
- supermachten bleven zwaar bewapend

Crises

Berlijnscrisis (1961)

- Dreiging om West-Berlijn in te nemen
- Bouw van de Berlijnse Muur

Cuba-crisis (1962)

- Sovjet-kernraketten op Cuba
- VS eist verwijdering
- Wereld dicht bij Derde Wereldoorlog
- Sovjet-Unie trekt raketten terug

Gevolg:

- Hotline tussen Washington en Moskou

Doel: direct overleg bij crisis

Oorlogen via andere landen

Vietnamoorlog

- Zuid-Vietnam + VS (kapitalistisch)
- Noord-Vietnam (communistisch)
- Sovjet-Unie en China leverden wapens

De VS en Sovjet-Unie vochten niet rechtstreeks, maar steunden elk een andere kant.

Het einde van de Koude Oorlog

Gorbatsjov (vanaf 1985)

- meer vrijheid (glasnost)
- hervormingen (perestrojka)
- einde wapenwedloop

Daarna

- 1990: Duitse hereniging
- 1991: Sovjet-Unie valt uiteen in 15 staten

Einde blokvorming

1989

- massale protesten in Oost-Europa
- val van de Berlijnse Muur
- communistische regimes verdwijnen

